

מלבי"ם פרשת ויצא

בראשית פרק כט, טז-כ

(טז) וילבן שתי בנות שם הגדלה לאה ושם הקטנה רחל: (יז) ועיני לאה רכות ורחל הייתה יפת-תאר ויפת מראה: (יח) ויאָהב יעקב את-רחל ויאמר אַעבְדְךָ שֶׁבַע שָׁנִים בְּרַחֵל בְּתֵהּ הַקְטָנָה: (יט) ויאמר לָבֵן טוֹב תַּתִּי אֶתְּהָ לְךָ מִתַּתִּי אֶתְּהָ לְאִישׁ אַחֵר שָׁבַע עֲמָדִי: (כ) ויעבד יעקב ברחל שבע שנים ויהיו בעיניו כַּיָּמִים אֲחָדִים בְּאַהֲבַתּוֹ אֶתְּהָ:

מלבי"ם בראשית פרק כט

(יח) השאלות (יח - כא)

למה הבטיח תיכף עבודת ז' שנים והלא לבן היה מתרצה בפחות מזה כמ"ש טוב תתי אותה לך, ומה התשובה הסתומה טוב תתי אותה לך, ומ"ש שהיו בעיניו כימים אחדים והדרך הוא להפך שהחושק אצלו יום לשנה יחשב, ואיך אמר ואבואה אליה שלשון זה אינו מדרך הצניעות:

ויאמר, מכל אלה הטעמים אמר אעבדך שבע שנים, למשל שחשב בדעתו שרחל מצד שהיא יפ"ת ושאוהב אותה צריך לעבוד ג' שנים, וכדי שלא יתנה עמו שיקח גם את לאה עמה צריך עוד שתי שנים וכל זה נכלל במ"ש שרחל בתך, ומצד שיתן לו הצעירה לפני הבכירה ולא יצטרך להמתין יעבוד עוד שתי שנים ועז"א בתך הקטנה:

(טז) וילבן שתי בנות, יספר הטעם מה שיעקב התחייב תיכף בעבודה של שבע שנים, שלפי הסברא היה לבן מתרצה בעבודה של ג' שנים, כמ"ש טוב תתי אותה לך מתתי אותה לאיש אחר, ובאר שזה היה מד' טעמים. א] כי ללבן שתי בנות, וירא יעקב פן ירצה דוקא שיקח שתיהן והוא לא רצה בלאה. ב] שם הגדלה לאה, ולא ירצה לתת הצעירה לפני הבכירה, או עכ"פ ירצה שימתין עד שלא תהיה לאיש אחר:

(יז) ג] ועיני לאה רכות, ובודאי יעשה לבן כל התחבולות שיקחה יעקב אחר שהיא בעלת חסרון. ד] מצד שרחל היתה יפת תאר ויעקב אהב אותה וידע שבעבור זה ירצה בעדה שכר הרבה:

(יט) ויאמר לבן, אחר שראה לבן שיעקב מתנה בפירוש שלא יתן לו רק את רחל ושבעבור זה יעבדנו שנים רבות, השיב בערמה אינך צריך לעבוד כלל תחת נשואי בתי כי טוב תתי אותה לך, ולא לבד שאיני רוצה עבודה בעבור זה, בהפך שבה עמדי, לא תעבוד כלל רק תשב ואני אכלכלך בעבור שתשא את בתי, ובזה השמיט א"ע מכל תנאים, שלפי"ז מה שיעקב שמר צאנו לא היה בתורת עבודה בעד בנותיו רק נדבה וחסד, וכשאמר אח"כ לא יעשה כן במקומנו, לא היה יכול יעקב לאמר הלא תנאי היה דברינו שאקח הצעירה קודם, כי לא היו תנאים ביניהם כלל:

(כ) ויעבד יעקב, יעקב לא הבין ערמת לבן ועבד ברחל דוקא ושבע שנים מלאים, ותחת שלבן אמר שא"צ לעבוד אותו בעבור זה היה אצל יעקב בהפך, שמרוב אהבתו אותה היה בעיניו כימים אחדים, שחשב בדעתו שעבודת שבע שנים הם רק ימים אחדים לפי ערך יקרת רחל ששוה הרבה יותר מזה, גם יאמר שאהבתו את רחל לא היה אהבת החשק, שהחושק יום לשנה יחשב לו, כי אהב אותה מצד כשרון מעשיה, לא מצד החשק עד שהשנים היו בעיניו כימים. וע"ז אמר באהבתו אותה, כי אהבת החשק הוא אהבת עצמו, לא אהבת הדבר, אבל אהבת הטוב אוהב את הדבר הטוב, לא את עצמו, ועז"א באהבתו אותה, שלא היתה אהבה חוזרת, וע"כ היו בעיניו כימים אחדים: